

Desatero pro praxi

aneb jak využít povinnost

Pavel Humpolíček, Alena Uhrová

Brno, 2006

OBSAH

OBSAH	1
Úvod	3
Koncepce desatera	3
Klíčová slova	3
Prolog	4
Pravidlo 5 R	4
Motto	4
Desatero pro praxi	4
1. Podstatou úspěchu je správný výběr	4
2. Do praxe s potřebnými základy	5
3. Vnímej všemi smysly	6
4. Přizpůsobte se zařízení	6
5. Přiměřená aktivita je žádoucí	6
6. Zkušenost na praxi naučí více než četba	7
7. Konzultujte	7
8. Psaní výstupů má svou hodnotu	8
9. Hurá zpátky do školy, čekají tam úkoly	8
10. Dobrý praktikant-vítaný spolupracovník	9

Úvod

Praktická výuka je nedílnou součástí přípravy na budoucí povolání, proto by neměla chybět ani v programu výuky na vysoké škole. Praxe je tedy společným jmenovatelem různorodých oborů na Masarykově univerzitě. Praktická výuka má svá specifika. Studenti, kteří věnují své dosavadní studium zejména teoretické přípravě, která probíhá na akademické půdě, často mohou být charakteristikami praktické výuky zaskočeni. To může bránit využití potenciálu praxe v dostatečné míře.

Naším cílem je proto koncipovat stručnou a přitom zajímavou formou soubor doporučení, která upozorní studenty na některé aspekty praktické výuky a poskytnou jim rady, jak praxi co nejlépe využít pro rozvoj profesních kompetencí.

Koncepce desatera

Podnět ke vzniku této stručné příručky vzešel z kolektivu řešitelů rozvojového projektu MŠMT ČR č.590/2006 "Podpora studentských praxí a spolupráce vysokých škol s regiony".

Na řešení tohoto projektu se podílejí celkem čtyři fakulty Masarykovy univerzity (Ekonomicko-správní fakulta, Filozofická fakulta, Přírodovědecká fakulta a Fakulta sociálních studií) a jeho hlavním řešitelem je Doc. Ing. Jaroslav Rektořík, CSc.

Publikace *Desatero pro praxi aneb jak využít povinnost* vychází z reálné situace studentů na Masarykově univerzitě, kteří stojí před otázkou výběru praxe, provází je realizací praxe a zaměřuje se rovněž na otázky uzavření praxe a její výstupy. Soustředí zejména na témata, která byla samotnými studenty a řešiteli formulována v úvodních fázích řešení výše uvedeného projektu.

Klíčová slova

Studium, praxe a stáže, výběr praxe, příprava na praxi, vedoucí praxe, studijní program, pracoviště, organizace, aplikace teoretických poznatků, konzultace, výstupy z praxe.

Prolog

Vážené studentky, Vážení studenti,

Desatero pro praxi by vám mělo být průvodcem vašimi povinnými i nepovinnými praxemi, které máte absolvovat v rámci svého studia na vysoké škole.

Následující text obsahuje 10 bodů, které by vás měli provázet na praxi. Vycházíme z jednotlivých fází procesu absolvování vaší praxe, které stručně shrnuje pravidlo pěti R.

Pravidlo 5 R

Rozhlédni se
Rozhodni se
Realizuj
Reflektuj
Referuj (Rychle si to sepiš)

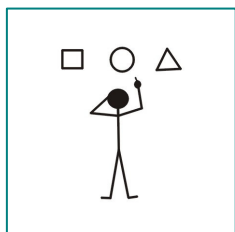
Motto

„Theory without practice is sterile; practice without theory is blind.“

Byli bychom rádi, kdybyste se i Vy ujistili v tom, že naše motto má své reálné opodstatnění (a to i přes to, že jeho skutečný autor dosud není znám).

Desatero pro praxi

1. Podstatou úspěchu je správný výběr

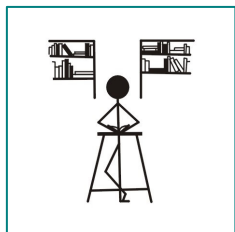
Při výběru praxe je dobré zvážit všechna svá přání a požadavky, ale také možnosti, které realita nabízí. Zvažte, jaká práce by Vás skutečně zajímala a na kterém pracovišti. Berte ohled nejen na oblast Vašeho směřování do budoucna, ale i na Vaše aktuální studijní potřeby i úroveň znalostí a dovedností, které byste rádi rozvíjeli v praxi. Pokud máte ve svém

studijním programu předepsanu praxi, která se přímo netýká vašeho budoucího profesního směřování, snažte se ji využít pro rozšíření obzoru ve Vámi studovaném oboru a pochopení souvislostí s jinými oblastmi.

V každém případě je třeba si vybrat konkrétní pracoviště nebo úsek organizace, kde bude praxi realizovat. Vaše fakulta/ ústav jistě nabízí seznam některých pracovišť. Často máte

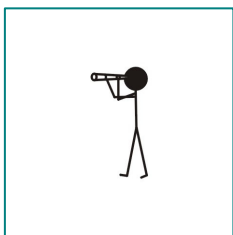
možnost rozšířit je o svůj vlastní seznam a vybrat si pracoviště sami. V první řadě se o pracovišti dobře informujte. Cenným zdrojem informací jsou reference Vašich kolegů, kteří již praxi na tomto či jiném pracovišti praxi absolvovali. Poskytnou Vám nejen vhled do fungování dané organizace a možností realizace praktikanta, ale také své osobní dojmy, které se mohou a nemusejí slučovat s vašimi postoji a přístupem. Vhodná doporučení poskytnou i Vaši vyučující s fakulty a to nejen Ti jejichž výuka se dané praxe přímo týká. Relativně nezávislé informace poskytují webové stránky a publikace o pracovišti. V neposlední řadě byste měli zvážit praktické stránky s ohledem na investice, kterých jste schopni a ochotni. Praxe by měla být reálně dostupná z hlediska vašich časových a finančních možností. Proto zvažte umístění praxe např. s ohledem na dojíždění apod. Náročnost praxe byste měli zvážit s ohledem na vaše dosavadní znalosti a dovednosti. Dalším reálným faktorem, který vás může při výběru praxe omezovat je obsazenost praxe. Některá pracoviště jsou pro studenty natolik atraktivní, že je obtížné se dostat mezi jejich praktikanty. To by Vás nemělo odradit od výběru této praxe. Je však vhodné zvolit i nějaké náhradní řešení pokud by to na vámi preferovaném pracovišti nevyšlo. Navíc toto řešení může mít i mnohá pozitiva navíc vzhledem k vaší původní volbě.

2. Do praxe s potřebnými základy

Praxe by měla rozvíjet vaše teoretické znalosti a nabídnout vám možnost aplikovat je v praxi. Než půjdete na praxi, měli byste si proto tyto teoretické poznatky osvojit. Vodítkem by měl být program vašeho studia, který většinou určuje vhodné období pro absolvování praxe a často praxi podmiňuje absolvováním některých teoretických předmětů. Poznatky získané v těchto předmětech vám mohou být cenným vodítkem při vašich praktických začátcích. Mezi nabytými znalostmi je vhodné diferencovat a ty nejpodstatnější využít. Proto není na škodu si některé poznatky před praxí a podle potřeby i na praxi osvěžit. Není ostudou chodit na praxi s učebnicí či poznámkami. Nahlédnutí do knihy může často pomoci dát další poznatky do souvislostí. Četba by však neměla převážet na vaši praktickou činnost. Při konfrontaci vaší praktických zkušeností a teoretických poznatků můžete často narazit na nejrůznější rozpory. Proto však není třeba teorii přímo zavrhnout, ale spíše zvážit východiska, která jsou cenná pro vaši orientaci v praxi. Rozpory zkuste brát jako podněty k úvaze.

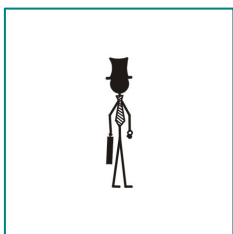
3. Vnímej všemi smysly

Na praxi je vhodné všimnout si podstatných informací i nejrůznějších detailů co nejvíce. Zkušenosti byste měli vztahovat vzhledem k vaší osobě i k celému systému dané organizace a oboru, který studujete. Pomůckou vám může být seznam otázek, které si vytvoříte ještě před zahájením praxe. Tento seznam můžete během praxe postupně rozšiřovat a rozvíjet.

Odpověď na jednu otázku často potencuje další. Na praxi si všimněte činnosti, které se máte na praxi věnovat, významu této činnosti v systému a struktuře organizace. Vaše činnost často navazuje na činnost jiných pracovníků a další ji pak dále rozvíjí. Uvědomění si těchto souvislostí vám může pomoci při hledání podstatných prvků pracovní činnosti. Všimněte si detailů, jak činnost provádí váš supervizit apod. Neopomenutelnou stránkou v pracovním procesu je komunikace mezi pracovníky a to jak hlediska organizace práce tak i z hlediska určité společenské hierarchie. To souvisí s kulturou daného pracoviště. Při získávání zvažujte co vás oslovuje, rozvíjí, co je vám sympatické a co se vám nelíbí. Buďte však pozorovateli a ne novátory.

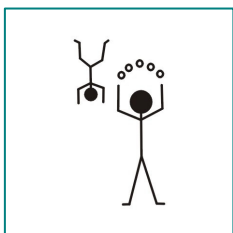
4. Přizpůsobte se zařízení

Na praxi byste se měli přizpůsobit podmínkám, do nichž přicházíte. Činnost pracoviště, které vám poskytuje možnosti praxe by neměla být vašim působením významně narušena. Jde především o to, něco se naučit o práci v terénu. Svou činností můžete přispět k rozvoji některých činností. Pokud jste na praxi, dodržujte režim pracoviště, vhodná je

dochvilnost. Respektujte pravidla zařízení. Na některých pracovištích je zvlášť žádoucí přizpůsobit zevnějšek, např. volbou vhodného oděvu. Někdy se jedná o vaše pohodlí. Jindy o to nenarušit kulturní zvyklosti pracoviště.

5. Přiměřená aktivita je žádoucí

V souladu s požadavky vašeho studijního programu máte většinou předepsány činnosti a úkoly, která máte během praxe splnit. Těm byste se na praxi měli věnovat především. Pokud je pracoviště samo nenabízí měli byste se pokusit si pro ně vytvořit prostor. Většina pracovišť však nabízí

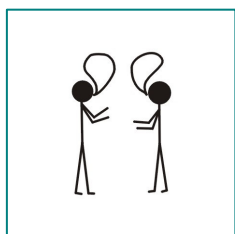
řadu dalších činností a možností realizace. Někdy sami vyplývají z potřeb pracoviště, které z důvodů nejrůznějších omezení, nemůže naplnit některé své cíle. Zde může být prostor pro vaši aktivitu a někdy i pro vaši kreativitu. Pokud jste na praxi, je často žádoucí pokud přiložíte ruku k dílu a děláte něco nad rámec vašich povinností. I v dobře fungujícím systému někdy můžete přispět dobrým nápadem, který se může stát podnětem k inovaci některých zvyklostí. Vždy však mějte na paměti hranice svých kompetencí. O vašich aktivitách a návrzích by měl vždy vědět váš vedoucí práce. Vždy se však držte hesla „Poznávej, pak pomáhej“. Jde o to skutečně pracoviště poznat a potom teprve přijít s vlastními návrhy a aktivitami nad rámec vašich povinností.

6. Zkušenost na praxi naučí více než četba

Výše jsme se zmínili o důležitosti teoretických základů a o propojování teorie praxe. I na praxi můžete mít při ruce relevantní literaturu. Tou hlavní částí praxe je však přímo vaše praktická činnost. Po uvedení do praxe a zasvěcení do systému pracoviště a vaší činnosti vedoucím praxe byste se tedy měli pustit přímo do praktické činnosti. Řadu věcí se skutečně nenaučíte, dokud je sami nezačnete provádět. Během praktické činnosti se často objeví další dotazy a nápady, které by vás pouze při teoretickém studiu nenapadly. Některé zkušenosti vás mohou vést k novému pohledu a zamyšlení se nad teorií. Praxe také často přináší rozšíření vašeho obzoru dostupné literatury, která je více specifická pro činnost na daném pracovišti. Zde je opět vhodná otevřenost novým informacím. Neměla by vás však svádět k tomu, abyste svou praxi strávili nad knihou.

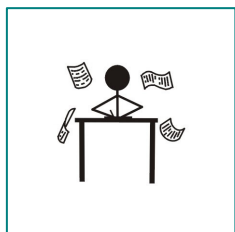
7. Konzultujte

Průběh a výsledky vaší činnosti byste měli konzultovat s vaším vedoucím praxe, případně s dalšími odborníky na pracovišti. Nejde jen o kontrolu vaší činnosti, ale také o rozvoj vašich znalostí a dovedností. Váš vedoucí praxe je zkušeným pracovníkem, který se již mnohokrát setkal s pro vás neřešitelnými případy. V minulosti byl jistě ve vaší situaci. Proto vám může nejen pomoci s obtížně řešitelným případem, ale především vás obohatí o další poznatky. Pokud něco nevíte nebo si nejste jisti, je tedy vhodné se zeptat. Dobrý vedoucí praxe chápe dotazy jako projev zájmu a nikoliv neznalosti. Stejně tak, pokud se vám něco

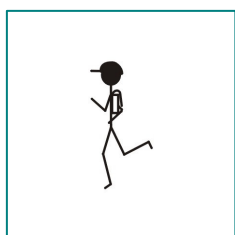
nedaří, nepovažujte to za projev vaší neschopnosti, ale za určitou fázi procesu, ve kterém se učíte novým věcem. Za omyly se proto nemusíte stydět. Vedoucí praxe má pro konzultace často vyhrazenou určitou dobu. Je proto vhodné se s ním předem dohodnout, kdy budete konzultovat. Většina vedoucích praxí má během vedení vaší praxe na starosti běžné aktivity na pracovišti, nemůže se vám tedy věnovat kdykoliv. Pokud se dohodnete na nějakém čase, budou obě strany vědět, kdy si mohou na konzultaci udělat čas. Pokud cítíte, že je nutné o nějaké skutečnosti související s vaší praxí informovat okamžitě, udělejte to. Informujte vedoucího praxe nebo jiného kompetentního pracovníka.

8. Psaní výstupů má svou hodnotu

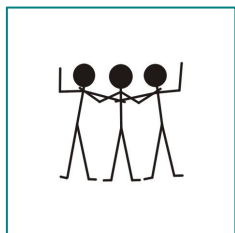
Každou činnost a poznatky, které si osvojujete je dobré rekapitulovat, utřídit a zvážit. Proto je vhodné zamyslet se nad celým průběhem vaší praxe a nad jednotlivými jejími fázemi s důrazem na momenty, které považujete za zvláště přínosné. Určité vodítko vám poskytuje vaše zadání pro psaní výstupů z praxe, které máte ze školy. Nejde jen o kontrolu průběhu vaší praxe a nabytých poznatků, ale především o další zisk pro vás. Při psaní výstupů se tedy inspirujte nejen zadáním pro povinný referát, ale i svou vlastní zkušeností. Své poznatky vztáhněte k vlastní osobě, k vašim profesním zájmům a cílům. Zkuste shrnout, co vás oslovilo, co jste se naučili, co jste zjistili o sobě i o pracovišti. Jak se změnil váš postoj k očekávané praxi, k vašemu oboru a k vaší budoucí profesi.

9. Hurá zpátky do školy, čekají tam úkoly

Pokud jste ukončili praxi podle podmínek stanovených ve vašem studijním programu, nezapomeňte dokončit, co jste začali, splnit všechny podmínky pro získání zápočtu či zkoušky z praxe. Nezapomeňte, že praxe je nedílnou součástí studia. Je jednou nikoliv jedinou podmínkou k jeho dokončení. Po ukončení povinné praxe je však ještě často možné nějakou formou v praxi pokračovat. Na daném pracovišti nebo jinde. Pokud to jde nějak skloubit s vašimi studijními povinnostmi a jistě půjde o cenné obohacení a prohloubení přípravy pro vaše budoucí povolání.

10. Dobrý praktikant-vítaný spolupracovník

Dobrého praktikanta a studenta přivítají rádi na tomto nebo jiném pracovišti jako spolupracovníka. Řada pozorných vedoucích pracovišť si všimne nejen vašich znalostí a rozvíjejících se profesních dovedností, ale také vašich osobních vlastností, které mohou být pro výkon povolání a působení na pracovišti důležité a přínosné. Někdy můžete dostat nabídku k dlouhodobější praxi, stáži, případně k zaměstnaneckému poměru. Pokud vaše zkušenosti jistě využijete budete-li se ucházet o stáž nebo pracovní místo na jiném pracovišti.

Publikace byla financována z prostředků rozvojového projektu MŠMT ČR č.590/2006

"Podpora studentských praxí a spolupráce vysokých škol s regiony"

Řešitel projektu: Doc. Ing. Jaroslav Rektorič, CSc.

Koordinátor projektu: Mgr. David Póč

Autoři textu: PhDr. Pavel Humpolíček, Ph.D., Mgr. Alena Uhrová

Grafická úprava: Mgr. David Kuneš, Mgr. Jana Humpolíčková

Vydavatel: MSD spol. s r.o., Brno 2006

ISBN: 80-86633-57-8